

А. В. Труба, магістр

Науковий керівник: **О. С. Сакун**, канд. екон. наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

АНАЛІЗ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ ОБҐРУНТОВАНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Ключові слова: оборотні активи, аналіз, дебіторська заборгованість, запаси, грошові кошти, управління.

Функціонування будь-якого промислового підприємства неможливе без наявності оборотних активів, які є основним ресурсом для забезпечення його діяльності. Рациональне управління оборотними активами є невід'ємною умовою забезпечення достатнього рівня платоспроможності, фінансової стійкості, конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості підприємства і створює умови для його подальшого економічного зростання.

Механізм дієвого управління оборотними активами передбачає їх систематичний та детальний аналіз як загалом, так і окремих елементів (запасів, грошових коштів, дебіторської заборгованості, поточних фінансових інвестицій).

У сучасних умовах господарювання, власники підприємств, керівники та головні бухгалтери повинні зосередитись на організації аналітичної роботи на підприємстві як одному з основних засобів досягнення ефективного використання ресурсів. Аналіз оборотних активів повинен обов'язково проводитись у процесі аналізу загального фінансового стану підприємства, а також здійснюватися як самостійна ділянка аналітичної роботи, результати якої можна використовувати як інформаційну базу при ухваленні різноманітних оперативних та стратегічних управлінських рішень та формуванні механізму підвищення ефективності діяльності підприємства.

Особливістю оборотних активів як об'єкта аналітичного дослідження є те, що в кожний момент господарської діяльності, вони перебувають на різних стадіях кругообігу. Коли одна частина оборотних активів надходить у виробництво у вигляді виробничих запасів, інша – формується як результат виробництва у вигляді готової продукції, а третя – реалізується покупцям і перетворюється через розрахунки у грошові кошти. Тільки одночасне перебування оборотних активів на всіх стадіях циклу забезпечує безперервний процес господарської діяльності й безперебійну роботу підприємства [1].

Метою аналізу оборотних активів є визначення їх обсягу і структури, а також джерел їх покриття і співвідношення між ними, достатнього для забезпечення довгострокової виробничої і ефективної фінансової діяльності підприємства, та виявлення внутрішньовиробничих і внутрішньогосподарських резервів підвищення ефективності їх використання [2].

Ключові завдання аналізу оборотних активів: дослідження змін у складі та структурі оборотних активів у динаміці; оцінювання рівня ділової активності підприємства; виявлення факторів впливу на показники оборотності оборотних активів; визначення джерел фінансування оборотних активів; визначення потреби в додаткових коштах для фінансування оборотних активів; розрахунок частки ліквідних, швидко- та повільно ліквідних активів; виявлення резервів підвищення ефективності їх використання та прискорення обертання [3].

Основними джерелами інформації для аналізу оборотних активів є фінансова звітність підприємства (баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, примітки до фінансової звітності) і бухгалтерські документи, у яких відображається надходження та використання запасів, наявність, списання та погашення дебіторської заборгованості, виписки із банківських рахунків про обсяги грошових коштів тощо [3].

За результатами дослідження, рационально організований процес аналізу оборотних активів має складатися з декількох етапів: організаційний, основний та результативний [4].

Організаційний етап забезпечує належну організацію аналітичного процесу та включає кілька підетапів, а саме: визначення завдань та розробка програми аналізу оборотних активів; збір даних та визначення переліку інформаційних матеріалів і підготовка їх до аналізу; розподіл обов'язків між виконавцями [4].

Основний етап аналізу оборотних активів є аналітичним опрацюванням показників за допомогою технічних прийомів. Вони включають: надання показникам порівнянного виразу; спрощення цифрових значень; вивчення й осмислення опрацьованих матеріалів; складання аналітичних розрахунків. Цей етап повинен охоплювати такі напрями: аналіз динаміки обсягів і структури оборотних активів, аналіз ефективності їх використання та впливу на це різних факторів, аналіз економії або резервів збільшення оборотних активів [4].

Ефективним є аналіз оборотних активів на основі розрахунку системи коефіцієнтів. Основними серед них є показники ліквідності – коефіцієнт абсолютної ліквідності, швидкої ліквідності, коефіцієнт покриття; та показники ділової активності – коефіцієнти оборотності оборотних активів, дебіторської заборгованості, запасів, грошових коштів, тривалість одного обороту, коефіцієнт завантаження оборотних активів, абсолютне та відносне вивільнення (залучення) оборотних активів внаслідок зміни їх оборотності. Також аналізуються джерела формування оборотних активів, наприклад, визначається коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами [4; 5; 6].

Найважливішими показниками використання матеріальних оборотних активів є: матеріаломісткість продукції, матеріаловіддача, прибуток на гривню матеріальних витрат, питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції, коефіцієнт співвідношення темпів збільшення обсягів виробництва і матеріальних витрат [6].

Узагальнюючими показниками ефективності використання оборотних активів є коефіцієнт прибутковості оборотних активів та рентабельність оборотних активів. Чим вищі ці показники, тим ефективніше вони використовуються [3].

Також необхідним є визначення впливу окремих факторів на той чи інший показник оборотних активів. Це здійснюється за допомогою проведення факторного аналізу.

Результативний етап – важливий етап завершення аналітичної роботи, який включає узагальнення результатів усіх проведених досліджень, виявлення резервів підвищення ефективності використання активів та можливостей усунення виявлених недоліків, оформлення всіх даних проведеного аналізу та передачу їх управлінському персоналу [4].

Отже, ефективне управління оборотними активами неможливе без здійснення їх аналізу. При цьому важливою є раціональна організація процесу аналітичної роботи, всебічне дослідження оборотних активів та зрозуміле й чітке узагальнення отриманих результатів. Лише за умови систематичного проведення аналізу оборотних активів на основі даних обліку можуть прийматися обґрунтовані управлінські рішення, які сприятимуть підвищенню ефективності їх використання та покращенню діяльності підприємства.

Список використаних джерел: 1. Пономаренко О. Г., Жайворонок Я. В. Особливості аналітичного дослідження оборотних активів. *Глобальні принципи фінансового, облікового та аналітичного забезпечення аграрного сектора економіки*. 2018. № 1. С. 294–296. 2. Єршова Н. Ю. Удосконалення методичного підходу до аналізу оборотних коштів як фактору ефективності діяльності промислового підприємства. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХП»: зб. наук. пр. Темат. вип.: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства*. 2012. № 45 (951). С. 37–46 2012. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/159818823.pdf>. 3. Олександренко І. В. Методичні підходи до діагностики оборотних активів підприємства. *Бізнес Інформ*. 2014. № 2. С. 277–283. 4. Суков Г. С. Оцінка оборотних активів машинобудівних підприємств: напрями проведення економічного аналізу. *Вісник ЖДТУ*. 2005. № 3. С. 204–211. 5. Сікетіна Н. Г., Іпатова А. П., Овод М. А. Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства. *Вісник НТУ «ХП»*. 2018. № 47. С. 78–81. 6. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз. Полтава: РВВД ПДАА, 2018. 290 с.